

AFRIKA

Förbindelserna mellan EU och Afrika regleras av [Cotonouavtalet](#) och den [gemensamma strategin EU-Afrika](#), som båda innehåller politiska, ekonomiska och utvecklingsrelaterade dimensioner. EU arbetar aktivt för att främja fred och säkerhet i Afrika och samarbetar med Afrikanska unionen (AU) i olika politiska dialoger, bland annat om demokrati och mänskliga rättigheter. Migration har blivit ett centralt inslag i förbindelserna mellan Afrika och EU. Europeiska utvecklingsfonden är fortfarande den främsta kanalen för EU:s utvecklingssamarbete i Afrika.

RÄTTSLIG GRUND

- Artikel 217 i [fördraget om Europeiska unionens funktionssätt](#) (EUF-fördraget).
- Partnerskapsavtalet mellan gruppen av stater i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS) och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater (Cotonouavtalet).
- [Avtalet om handel, utveckling och samarbete](#) mellan Republiken Sydafrika och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater.

COTONOUAVTALET

Förbindelserna mellan EU och Afrika söder om Sahara regleras för närvarande av Cotonouavtalet, som lägger grunden för förbindelserna mellan EU och 78 länder i gruppen av AVS-länder. Sydsudan har inte undertecknat avtalet.

Förbindelserna mellan EU och AVS-länderna går tillbaka till Lomékonventionerna I–IV (1975–2000) med bestämmelser om utvecklingssamarbete och handel, som gav fritt tillträde till den europeiska marknaden för 99,5 procent av varorna från AVS-länderna. Lomékonventionerna följdes av Cotonouavtalet, som undertecknades den 23 juni 2000 och gäller i 20 år. Cotonouavtalets mål är att utrota fattigdomen genom att bättre integrera AVS-länderna i världsekonomin. I Cotonouavtalet används begreppet partnerskap, som framhåller ömsesidigt engagemang och ansvar, och politisk dialog, mänskliga rättigheter, demokrati och god samhällsstyrning betonas. Avtalet genomförs med hjälp av gemensamma AVS–EU-institutioner, däribland ett ministerråd, en ambassadörskommitté och en gemensam parlamentarisk församling. Cotonouavtalet har reviderats två gånger, 2005 och 2010. Europaparlamentet samtyckte till ratificeringen av 2010 års revision i juni 2013, men reserverade sig ”å det starkaste mot delar av avtalet som inte avspeglar parlamentets ståndpunkt och

unionens värderingar”. Särskilt motsatte sig parlamentet frånvaron av en uttrycklig klausul om ”icke-diskriminering på grund av sexuell läggning”.

Eftersom Cotonouavtalet löper ut 2020 pågår diskussioner om ramarna efter Cotonou. Kommissionen inledde 2015 en reflektionsprocess, som innefattade ett brett offentligt samråd och en utvärderingsprocess. Reflektionen resulterade i offentliggörandet i november 2016 av ett gemensamt meddelande som skisserar olika politiska alternativ för framtiden. Europaparlamentet antog i oktober 2016 en resolution om de framtida förbindelserna mellan AVS-länderna och EU efter 2020. Kommissionens meddelande följdes i december 2017 av ett förslag till förhandlingsdirektiv. Detta dokument diskuterades i parlamentet under första halvåret 2018 och parlamentet antog en [resolution](#) den 14 juni 2018 med sin ståndpunkt. Denna process kulminerade med EU:s förhandlingsmandat, som utfärdades i juni 2018, medan AVS-länderna utfärdade sitt mandat i maj. Dialogen inleddes i oktober 2018 och fyra förhandlingsomgångar har avslutats.

DEN GEMENSAMMA AFRIKA–EU-STRATEGIN

EU:s övergripande politik gentemot de 54 afrikanska staterna har formulerats i den gemensamma Afrika–EU-strategin. Denna strategi antogs av europeiska och afrikanska ledare vid det andra toppmötet mellan EU och Afrika i Lissabon i december 2007. Syftet med strategin är att föra förhållandet mellan Afrika och EU till en ny, strategisk nivå med ett förstärkt politiskt partnerskap och utökat samarbete på alla nivåer. Målen för strategin är att

- sträcka sig längre än utvecklingssamarbete och öppna förbindelserna mellan Afrika och EU för frågor av gemensamt politiskt intresse,
- sträcka sig längre än rent afrikanska angelägenheter i riktning mot att effektivt ta itu med globala utmaningar som migration, klimatförändringar, fred och säkerhet,
- stödja Afrikas ambitioner att uppmuntra till regionövergripande och kontinentala reaktioner på dessa viktiga utmaningar,
- arbeta i riktning mot ett partnerskap med människorna i centrum och öka medborgarnas deltagande i Afrika och Europa.

I syfte att nå dessa mål inrättades det ursprungligen inom strategin åtta tematiska samarbetspartnerskap. Vid det fjärde toppmötet mellan EU och Afrika som hölls i Bryssel i april 2014 antog stats- och regeringscheferna en politisk förklaring och en resultatorienterad färdplan för 2014–2017. Vid toppmötet beslutades att de ursprungliga åtta tematiska partnerskapen skulle koncentreras till fem prioriterade områden: (i) Fred och säkerhet. (ii) Demokrati, god samhällsstyrning och mänskliga rättigheter. (iii) Mänsklig utveckling. (iv) Hållbar utveckling för alla och tillväxt och kontinental integration. (v) Globala och framväxande frågor. Inom denna nya samarbetsram erkänns vetenskap, teknik och innovation som en övergripande fråga med beaktande av att de bidrar till uppnåendet av alla andra mål för den socioekonomiska utvecklingen. En separat förklaring om migration och rörlighet godkändes tillsammans med en handlingsplan för bekämpning av irreguljär migration

och människohandel samt för ökat internationellt skydd, bättre organisering av laglig migration och en starkare koppling mellan migration och utveckling.

I november 2015 hölls ett [toppmöte mellan EU och Afrika i Valletta](#) (Malta) som fokuserade på migration och ledde till antagandet av handlingsplanen från Valletta och lanseringen av [EU:s förvaltningsfond för nödåtgärder](#) i Afrika med 1,8 miljarder euro, i syfte att ta itu med de bakomliggande orsakerna till irreguljär migration och internflyktingar i Afrika. I linje med EU:s nya globala strategi lanserade också kommissionen i juni 2016 en ny ram för migrationspartnerskap med tredje länder. När det gäller långsiktig finansiering tillkännagav kommissionen inrättandet av en [europeisk yttre investeringsplan](#), som omfattar ett nytt innovativt finansieringsinstrument – [Europeiska fonden för hållbar utveckling](#) (EFHU).

Det femte [toppmötet mellan EU och Afrikanska unionen](#) ägde rum i Elfenbenskusten i november 2017 och inriktades på att investera i ungdomar. Detta är en viktig fråga för båda parter, eftersom 60 % av befolkningen i Afrika är under 25 år. Inför detta evenemang utfärdade kommissionen och den höga representanten/vice ordföranden i maj 2017 ett gemensamt meddelande om [förnyad kraft åt partnerskapet mellan Afrika och EU](#). Europaparlamentet stod också värd för en högnivåkonferens för att föra fram sin vision om ett nytt partnerskap inför toppmötet. Konferensen samlade politiska ledare och beslutsfattare från EU och Afrika för en diskussion om fred, säkerhet, ekonomisk tillväxt, migration och ungdomar. Vid toppmötet antog ledarna från EU och Afrika en [gemensam förklaring om de gemensamma prioriteringarna för ett partnerskap mellan EU och Afrika](#) inom fyra områden: (i) Ekonomiska möjligheter för ungdomar. (ii) Fred och säkerhet. (iii) Rörlighet och migration. (iv) Samarbete och styrning. De fördömde också den omänskliga behandlingen av migranter och flyktingar i Libyen, och antog ett [gemensamt uttalande](#) i frågan.

UTVECKLINGSSAMARBETE

EU är fortfarande Afrikas största givare. Utvecklingssamarbetet bedrivs genom olika finansiella instrument. Det viktigaste av dessa är Europeiska utvecklingsfonden (EUF), som grundar sig på Cotonouavtalet och inte är en del av EU:s allmänna budget (se faktablad [5.3.1](#) om utveckling). Denna finansiella struktur kan komma att ändras till följd av förhandlingarna om EU:s nya fleråriga budgetram för perioden 2021–2028 (se faktablad [1.4.3](#) om detta ämne), som inleddes 2018 och bör vara avslutade i slutet av 2019 eller i början av 2020. Den elfte EUF har en budget på 29,1 miljarder euro, varav 24,3 miljarder euro för nationella och regionala samarbetsprogram, 3,6 miljarder euro för samarbete mellan AVS-länderna och 1,1 miljarder euro för AVS-ländernas investeringsanslag, som förvaltas av Europeiska investeringsbanken.

EUF omfattar alla afrikanska länder som är parter i Cotonouavtalet utom Sydafrika, vars biståndsmedel kommer från EU:s finansieringsinstrument för utvecklingssamarbete, som är en del av EU:s allmänna budget. Det nya finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete (2014–2020) fördelar 845 miljoner euro till det panafrikanska programmet, som skapades för att finansiera den gemensamma Afrika–EU-strategin och verksamhet på kontinenten och mellan kontinenterna.

Bland andra finansiella instrument som omfattar Afrika ingår det europeiska granskingsinstrumentet för Nordafrika, de tematiska programmen inom finansieringsinstrumentet för utvecklingssamarbete ("globala allmänna nyttigheter och utmaningar" och "civilsamhället och lokala myndigheter") samt det europeiska instrumentet för demokrati och mänskliga rättigheter (EIDHR).

Ett antal afrikanska länder i Nordafrika, på Afrikas horn och i Sahel- och Tchadsjöregionen drar också nytta av EU:s nyligen inrättade förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika. Sedan fonden inrättades har det totala finansieringsbeloppet till förfogande för de tre regionerna ökat till nästan 3,6 miljarder euro.

HANDELSFÖRBINDELSER

De viktigaste instrument som främjar handeln mellan EU och regioner i Afrika är de handelsavtal som kallas ekonomiska partnerskapsavtal (EPA) och som överensstämmer med Världshandelsorganisationens bestämmelser. Förhandlingarna om dessa avtal, som inleddes 2002, visade sig svåra och kunde inte slutföras som planerat till 2008. Som en följd därav antog EU en förordning om marknadstillträde för att säkerställa tillfälliga arrangemang för marknadstillträde fram till och med 2014, vilka förlängdes sedan (se faktablad om handelsregler som tillämpas på utvecklingsländerna).

För närvarande är läget vad gäller ekonomiska partnerskapsavtal följande:

- Västafrika – Förhandlingarna på teknisk nivå mellan EU och 16 västafrikanska länder avslutades i februari 2014. Texten paraferades den 30 juni och den 10 juli 2014 godkände statscheferna för de länder som ingår i Västafrikanska staters ekonomiska gemenskap (Ecowas) det ekonomiska partnerskapsavtalet för underskrift. Undertecknandeprocessen pågår för närvarande. Nigeria har dock inte velat underteckna avtalet.
- Centralafrika – Kamerun undertecknade interimsavtalet om ekonomiskt partnerskap med Centralafrika i januari 2009 som det enda landet i regionen. Europaparlamentet godkände avtalet i juni 2013, och Kameruns parlament godkände ratificeringen i juli 2014. Avtalet har tillämpats provisoriskt i Kamerun sedan augusti 2014.
- Östra och södra Afrika – Fyra länder i regionen: Mauritius, Seychellerna, Zimbabwe och Madagaskar, undertecknade 2009 ett preliminärt ekonomiskt partnerskapsavtal. Detta har tillämpats provisoriskt sedan maj 2012, och parlamentet godkände i januari 2013 en ratificering. Förhandlingar om ett fullständigt regionalt ekonomiskt partnerskapsavtal pågår fortfarande.
- Östafrikanska gemenskapen (EAC) – Ett fullständigt regionalt ekonomiskt partnerskapsavtal ingicks den 16 oktober 2014 mellan EU och Burundi, Rwanda, Tanzania, Kenya och Uganda. Endast Kenya och Rwanda har dock undertecknat avtalet (i september 2016).
- Södra Afrikas utvecklingsgemenskap (SADC) – Förhandlingar om ekonomiskt partnerskapsavtal avslutades framgångsrikt den 15 juli 2014 mellan Botswana, Lesotho, Sydafrika, Swaziland och Moçambique å ena sidan och EU å andra

sidan. Bestämmelserna i det regionala ekonomiska partnerskapsavtalet kommer att ersätta handelsbestämmelserna i 1999 års avtal om handel, utveckling och samarbete mellan EU och Sydafrika. EU och SADC-länderna undertecknade det ekonomiska partnerskapsavtalet i Botswana i juni 2016 och avtalet började tillämpas provisoriskt i oktober 2016 för alla länder utom Moçambique, för vilket avtalet började tillämpas provisoriskt i februari 2018.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Europaparlamentet har ständiga interparlamentariska delegationer för förbindelserna med länder och institutioner i Afrika. Det viktigaste organ där parlamentet samarbetar i dessa frågor är den [gemensamma parlamentariska AVS-EU-församlingen](#), som spelar en viktig roll när det gäller att stärka förbindelserna mellan EU och dess AVS-partner och som sammanträder två gånger om året. Det senaste sammanträdet ägde rum i mars 2019 i Bukarest, Rumänien och nästa sammanträde kommer att hållas i december 2019 i Kigali, Rwanda.

Europaparlamentet har också utvecklat formerna för parlamentariskt samarbete med Afrikanska unionen genom sin [delegation för förbindelserna med Panafrikanska parlamentet](#) (PAP), som inrättades 2009. Europaparlamentet och Panafrikanska parlamentet sköter den demokratiska kontrollen av genomförandet av den gemensamma Afrika-EU-strategin. Det senaste sammanträdet ägde rum den 16–18 maj 2018 i Midrand (Sydafrika). Europaparlamentet och [Sydafrika](#) upprätthåller också nära bilaterala parlamentariska förbindelser, som har stärkts genom det [strategiska partnerskapet mellan EU och Sydafrika](#) (2007) – EU: s enda bilaterala strategiska partnerskap med ett afrikanskt land. Det senaste interparlamentariska sammanträdet ägde rum i oktober–november 2018 i Kapstaden (Sydafrika). Dessutom antog utskottet för utveckling den 16 november 2017 ett [initiativbetänkande om EU-Afrika-strategin](#) inför toppmötet mellan EU och Afrika i november 2017.

Gonzalo Urbina Treviño
11/2019

